

Technische School
(Foto L. van Paridon)

Het Westvlaams Economisch Studiebureau publiceerde zopas een belangrijk rapport van 120 blz. over de metaalnijverheid in West-Vlaanderen.

In een eerste deel worden de huidige toestand, de evolutie en de verwachtingen van de Westvlaamse metaalnijverheid ontleed. Een tweede gedeelte geeft een overzicht van de toestand inzake de opleiding in de afdelingen werktuigkunde, mechanica, metaalbewerking aan de technische en beroepsscholen van West-Vlaanderen. Ten einde het contact tussen technisch en beroepsonderwijs en industrie te bevorderen wordt een lijst gepubliceerd van ondernemingen welke zich bereid verklaarden fabrieksbezoeken toe te laten voor de leerlingen van de vakscholen uit eigen streek en

een lijst van de firma's die bereid zijn stagiaires uit het technisch onderwijs op te nemen. Ten behoeve van ondernemers en geïnteresseerden volgt een lijst van de inrichtingen voor beroeps- en technisch onderwijs « metaal » in West-Vlaanderen.

De metaalnijverheid vormt een zeer expansieve bedrijfstak in West-Vlaanderen en heeft in hoge mate de recente herleving van de Westvlaamse economie gedragen. Op deze bedrijfstak worden grote verwachtingen gebouwd voor het opslorpen van de aktuele arbeidsoverschotten.

In de jongste naoorlogse periode groeide de totale tewerkstelling in de metaalnijverheid in West-Vlaanderen van 12.762 personen op 30 juni 1947 tot 20.106 eenheden op 30 juni 1959. Het aandeel van West-

De metaalnijverheid in West-Vlaanderen

Arbeidsbevoorrading

Kontakt onderwijs - industrie

WESTVLAAMSE
BEDRIJVEN

Vlaanderen in de tewerkstelling in het Rijk steeg van 4,0 % in 1947 tot 5,7 % in 1959.

Aan de hand van een enquête werd de huidige structuur, de evolutie van de tewerkstelling en de toekomstverwachtingen geanalyseerd. 213 bedrijven — die gezamenlijk ongeveer 90 % van de totale tewerkstelling in deze bedrijfstak groeperen — werden in deze analyse betrokken; de bedrijven van minder dan 5 tewerkgestelden werden niet opgenomen in het onderzoek.

De Westvlaamse metaalnijverheid is op heden in overwegende mate in de arrondissementen Brugge en Kortrijk gevestigd. Deze branche vormt in het Brugse zelfs de dominerende activiteit met ongeveer 44 % van de totale tewerkstelling in de verwerkende nijverheid (14 % in het arrondissement Kortrijk). Van de 213 geënquêteerde bedrijven zijn er 32 in het arrondissement Brugge, 85 in het arrondissement Kortrijk, en 47 in het arrondissement Roeselare gelokaliseerd; het aandeel in de tewerkstelling belooft echter voor het arrondissement Brugge niet minder dan 34,8 % (6.585 eenheden) en voor Kortrijk 34,5 % (6.525 eenheden) terwijl Roeselare nog 12,9 % (2.442 eenheden) van de tewerkstelling telt.

Het arrondissement Brugge telt 6 van de 9 ondernemingen die meer dan 500 tewerkgestelden hebben; twee hiervan hebben een tewerkstelling die de 1.000 eenheden overschrijdt. De arrondissementen Kortrijk en Ieper hebben ieder een onderneming van meer dan 1.000 tewerkgestelden; het grootste metaalbedrijf van West-Vlaanderen is te Zwevegem gevestigd en heeft een tewerkstelling van ca. 3.600 personen. Ook

het arrondissement Roeselare heeft een onderneming met meer dan 500 tewerkgestelden.

Het arrondissement Kortrijk wordt gekenmerkt door een grote gamma van kleine en middelgrote ondernemingen; het arrondissement Roeselare vertoont wel enige verwantschap inzake bedrijfsstructuur.

Vooral de grote bedrijven determineren de totale tewerkstelling. In de bedrijven van 500 en meer tewerkgestelden vinden 5.602 personen werk in het arrondissement Brugge, 3.623 personen in het arrondissement Kortrijk, 1.227 personen in het arrondissement Ieper en 619 personen in het arrondissement Roeselare; aldus valt 58,5 % van de totale tewerkstelling in 9 bedrijven (4,2 % van het totale aantal).

In het arrondissement Brugge ligt de tewerkstelling gekoncentreerd te Brugge, St.-Michiels en Zedelgem met gezamenlijk 97 % van de tewerkstelling. Het arrondissement Kortrijk heeft twee zware kernen, in casu Zwevegem en Kortrijk, met gezamenlijk 71 % van de tewerkstelling; in tal van gemeenten wordt hier enige bedrijvigheid in de metaalsektor genoteerd. In het arrondissement Roeselare zijn de voornaamste gemeenten Beveren, Roeselare en Lichtervelde (71 %), in het arrondissement Ieper, zijn het Ieper en Poperinge (98 %), in het arrondissement Oostende ligt de tewerkstelling volledig gekoncentreerd te Oostende, in het arrondissement Tielt treedt Zwevezele naar voor (65 %) en in het arrondissement Veurne slurpt Nieuwpoort bijna de volledige tewerkstelling op (94 %). In de 12 voornoemde gemeenten (Nieuwpoort uitgezonderd) ligt 83 % van de tewerkstelling in

de Westvlaamse metaalnijverheid; alleen reeds in zes gemeenten, in casu Zwevegem, Zedelgem, Brugge, St.-Michiels, Ieper, en Kortrijk, valt ongeveer 2/3 van de tewerkstelling. De as Kortrijk-Brugge is toonaangevend met ruim 80 % van de tewerkstelling.

56 van de 213 geënquêteerde bedrijven (26,4 %) dateren van vóór de eerste wereldoorlog. De tewerkstelling in de bedrijven van vóór de eeuwwisseling — 28 in aantal — bedraagt niet minder dan 31,5 % van de totale tewerkstelling en in deze van tussen 1900 en 1914 19,3 %. Tijdens de periodes 1915-29, 1930-39 en 1940-49 werden een groot aantal bedrijven in het leven geroepen (45 + 42 + 36); ze slaagden er evenwel meestal niet in hun tewerkstelling op een hoog niveau te heffen (gezamenlijk 30,5 % van de totale tewerkstelling). De periode 1950-54 bleef relatief arm aan nieuwe ondernemingen (9 ondernemingen, 2,8 % van de totale tewerkstelling) doch vanaf 1955 mocht een merwaardige expansie geregistreerd worden; in 23 nieuw opgerichte bedrijven waren op 30 juni 1960 reeds 2.944 personen tewerkgesteld (15,6 %).

Het arrondissement Kortrijk telt het grootste aantal der bedrijven van vóór 1900, nl. 9 en concentreert bovendien meer dan 2/3 van deze tewerkstelling, in casu 4.192 eenheden.

Het arrondissement Brugge legde de grondslag van zijn huidige belangrijkheid tijdens de periode 1900-14; het aantal bedrijven bleef weliswaar beperkt tot 4 eenheden doch de huidige tewerkstelling in die bedrijven is gestegen tot 3.145 eenheden. Na 1954 werden in het arrondissement Brugge 7 ondernemingen gesticht met een huidige tewerkstelling van 2.653 personen.

Het embryo van de metaalnijverheid in Ieper lag in de periode 1930-39 (1 bedrijf met thans meer dan 1.200 tewerkgestelden).

In het arrondissement Roeselare was er een tamelijk gelijkmatige spreiding in de op-richting der bedrijven.

De grootste tewerkstelling valt in de bedrijfsafdelingen « bankwerk en machinale afwerking », « las- en plaatwerk, metaalkonstruktie » en « montage »; deze drie afdelingen groeperen 60,2 % van de totale tewerkstelling.

In het arrondissement Brugge komen deze drie afdelingen met een aandeel van 59,3 %;

hier heeft het rekuperatiebedrijf reeds enige betekenis verworven met een tewerkstelling die 64,1 % (116 eenheden) omvat van deze tewerkstelling in West-Vlaanderen. In het arrondissement Kortrijk is de verdeling evenwichtiger gespreid. De drie voornoemde hoofdafdelingen komen met een aandeel van 47,0 %; een specifieke bedrijfstak die enkel in dit arrondissement wordt aangetroffen is de bewerking van edele metalen (287 eenheden). In het arrondissement Roeselare is 66,0 % van de tewerkstelling afgestemd op voornoemde drie hoofdsektoren. In het arrondissement Ieper slorpt « gieterij en ruwbewerking » circa 1/4 op van de tewerkstelling. In het arrondissement Oostende groepeerde de afdeling « las- en plaatwerk, metaalkonstruktie » 54,4 % van de tewerkstelling en in het arrondissement Tielt gaat 43,2 % naar de afdeling bankwerk en machinale afwerking.

De arbeidsbevoorrading geschiedt overwegend in het eigen arrondissement (87,5 %).

Uit de enquête is tevens gebleken dat de tewerkstelling met de huidige installaties nog nagenoeg met 50 % zou kunnen opgedreven worden; vooral in het Brugse is de aanvullende opnamecapaciteit vrij groot (ca. 3.500 eenheden).

De seizoengevoeligheid van de tewerkstelling is niet bijzonder hoog; enkel 34 van de 213 geënquêteerde bedrijven verklaarden dat hun tewerkstelling sterk onderhevig was aan seizoenschommelingen. De totale afname tijdens het laagseizoen zou ca. 1.100 eenheden bedragen waarvan de helft enkel over een drietal maanden (oktober-december) zou slaan; vooral de produktie van landbouwmachines, hopplukmachines en bromfietsen is onderhevig aan betrekkelijk grote seizoenschommelingen.

De verwachtingen terzake het in werking treden van de Europese Economische Gemeenschap zijn veelal gunstig. 48 bedrijven (tewerkstelling 10.176 personen) zijn uitgesproken optimistisch; 27 bedrijven (tewerkstelling 1.081 personen) vrezen een ongunstige terugslag. In het zuiden van de provincie wordt gehoopt op gestegen afzetmogelijkheden in Noord-Frankrijk.

* * *

De evolutie van de tewerkstellingscijfers over de periode 1938-60 wijst op een regelmatige sterk geprononceerde groei, nauwelijks onderbroken door de recessie van 1957-59.

Tot 1956 voltrok de expansie van de tewerkstelling zich hoofdzakelijk in reeds vroeger bestaande ondernemingen; nadien voegde zich bij de expansie in bestaande bedrijven een belangrijke toename van de werkgelegenheid in nieuw opgerichte bedrijven.

Reeds in 1947 lag het tewerkstellingscijfer in de 184 in de analyse weerhouden bedrijven (75 % van de totale tewerkstelling) met 46,4 % boven het niveau van 1938 (4.740 eenheden); tussen 1947 en 1950 werd de tewerkstelling verder uitgebreid met 15,9 % en tussen 1950 en 1955 met 24,4 %. De beide daaropvolgende jaren brachten de tewerkstelling van 9.973 eenheden in 1955 tot 13.520 in 1957 wat een toename betekent met 35,5 %. De afname van de tewerkstelling tijdens de recessieperiode was miniem; op 30 juni 1959 bedroeg

de teruggang amper 220 eenheden. In de vanouds gevestigde bedrijven was de tewerkstelling met 1.038 eenheden of 7,7 % teruggelopen, doch in nieuw ontstane bedrijven was een werkgelegenheid ontstaan van 818 arbeidskrachten. Deze inzinking was van korte duur. Op 30 juni 1960 werd een tewerkstelling bereikt van 15.788 eenheden.

Tussen 1938 en 1956 bedroeg de totale toename van de geanalyseerde bedrijven 6.811 eenheden waarvan 18,1 % in nieuw opgerichte bedrijven. De periode 1957-60 bracht een toename van 2.268 eenheden waarvan niet minder dan 1.209 eenheden of 53,3 % in nieuw opgerichte bedrijven. In de meeste arrondissementen was de groei vrij belangrijk; enkel in de arrondissementen Oostende en Veurne daalde de tewerkstelling.

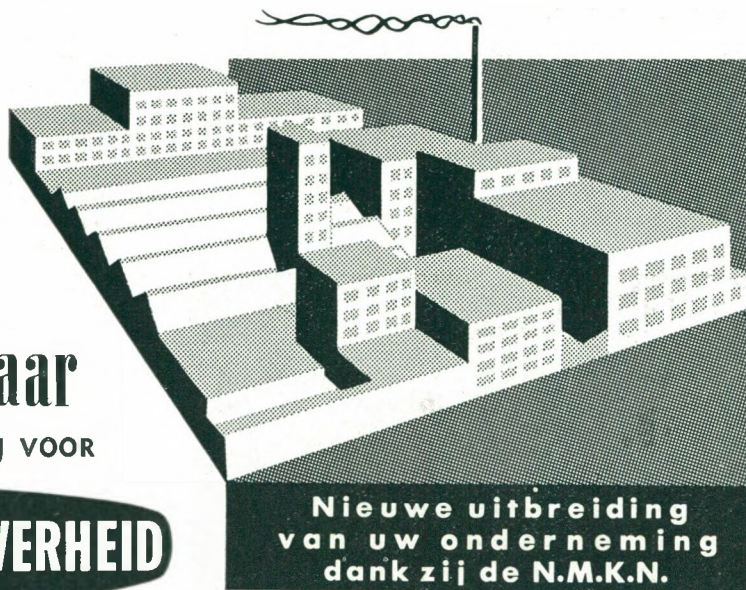
Uitrusten
Bouwen
Moderniseren
Uw bedrijfskapitaal aanvullen

stelt een financieringsprobleem voor U

industriële, handelaar

DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VOOR

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

zal U de best passende oplossing voor uw eigen geval bezorgen

- Kredieten op halflange en lange termijn
- Voordeel van de speciale wetten (wetten v. 24.5.59, 17.7.59, 18.7.59)

DE DEPOSITO-REKENINGEN BIJ DE N.M.K.N.

met opzegging van 3 maand; met opzegging van 6 maand: de hoogste rentevoeten, geven U de mogelijkheid uw tijdelijk beschikbare gelden te doen renderen.

Algehele veiligheid - Voordelig rendement - Vrij van mobiliënbelasting - Zonder kosten
N.M.K.N.

NIEUWE UITBREIDING VAN UW ONDERNEMING

Maatschappelijke zetel: Brussel
de Berlaimontlaan 26. — Tel. 18.30.60 (10 lijnen)

Zetels in de provincie:

ANTWERPEN: Leopoldsplein 8, Tel. 33.42.35.

CHARLEROI: 17, rue Léopold, Tel. 32.41.54

GENT: Bisdomein 5, Tel. 25.51.95

LUIK: 11, bd. d'Avroy, Tel. 23.02.12

Kredietinstelling van openbaar nut ingesteld krachtens de wet van 16 maart 1919

Het arrondissement Kortrijk kende vooral een sterke uitbreiding in reeds vanouds bestaande ondernemingen; de aangroei van de tewerkstelling in de bedrijven daterend van vóór 1938 beliep tussen 1938 en 1960 3.313 eenheden (aangroei-index 306). In het arrondissement Brugge bedroeg deze toename 1.778 eenheden, in het Ieperse 1.127 en in het Roeselaarse 752 eenheden. Vooral de naoorlogse periode was belangrijk in deze toename; de aangroei tussen 1947 en 1960 bedroeg 3.169 eenheden in het arrondissement Kortrijk, 786 eenheden in het Brugse, 1.209 in het arrondissement Ieper en 525 eenheden in het arrondissement Roeselare.

Deze belangrijke uitbreiding in reeds vanouds gevestigde bedrijven valt hoofdzakelijk toe te wijzen aan de buitengewoon snelle groei van enkele bedrijven die thans meer dan 500 arbeidskrachten tellen. In 5 van deze ondernemingen groeide de tewerkstelling van 2.030 personen in 1938 tot 3.269 in 1947 en tot 7.515 personen in 1960; de aangroei beliep dus 5.485 eenheden of 81,4 % van de totale aangroei in alle bedrijven samen.

Inzake tewerkstelling in nieuw ingeplante bedrijven domineert het arrondissement Brugge het gehele beeld. Van de 3.558 ge-

schapen werkplaatsen in na 1947 opgerichte bedrijven neemt het Brugse er 2.416 of 67,9 % voor zijn rekening. Het arrondissement Roeselare volgt met 360, Tielt met 357 en Kortrijk met 289 eenheden.

Ook deze tewerkstelling valt hoofdzakelijk in grote bedrijven. In 4 bedrijven van meer dan 500 arbeidskrachten vinden 2.270 personen een bestaansbron (63,8 %); 2 ondernemingen van 300 à 500 arbeidskrachten stellen nog 659 personen tewerk.

De groei van de tewerkstelling in de metaalsektor blijkt nog geenszins een eindpunt te hebben bereikt. Volgens de geformuleerde vooruitzichten zou de toename van de tewerkstelling in de geënquêteerde bedrijven tussen medio 1960 en einde 1963 ruim 3.000 eenheden bereiken; deze uitbreiding zou zich op basis van de opgaven in de enquête voornamelijk voltrekken in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. Daarbij dient thans nog de behoefte in de komende jaren gevoegd te worden van een duizendtal geschoolden in de elektronika-sektor.

Moeilijkheden in de arbeidsbevoorrading werdenesignaleerd voor geschoolde arbeidskrachten, voornamelijk van plaatbewerkers, lassers en paswerkers.

Beroepsherscholing van volwassenen door bemiddeling van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid wordt heel wat firma's als een positieve bijdrage tot oplossing van moeilijkheden beschouwd. In het arrondissement Brugge, met zijn overwicht van grote ondernemingen, wordt geopteerd voor kollektieve herscholing in centra van de R.V.A.W. In het arrondissement Kortrijk daarentegen spreken de middelgrote bedrijven hun voorkeur uit voor individuele herscholing in de firma.

81 firma's verklaarden zich bereid fabrieksbezoeken toe te laten voor leerlingen van vakscholen uit eigen streek en 35 ondernemingen stemden toe in het eventueel opnemen van stagiaires uit het technisch onderwijs.

Bedoeld rapport van het W.E.S. levert ongetwijfeld belangwekkend materiaal, zowel voor de ondernemers zelf, die de evolutie van hun aktiviteit kunnen vergelijken met die van het geheel, als voor de werknemersorganisaties en het onderwijs voor wie deze analyse een leidraad kan verschaffen voor de oriëntatie van de jongeren.

W.E.S.

Metaalkonstruktie

(Foto L. van Paridon)

